

GAZZE'Yİ KİM KURTARACAK? ARAP REALİTESİNİN ÇÖKÜŞÜ

Osman ATALAY

4 Mayıs 2024

<https://serbestiyet.com/ozel-haber/gazzevi-kim-kurtaracak-arap-realitesinin-cokusu-165736/>

“Zayıflık tahrik edicidir”

Donald Rumsfeld, eski ABD Savunma Bakanı

İsrail, 1948, 1967 ve 1973’de Arap ülkeleri ile giriştiği üç savaşın ardından günümüze Filistin topraklarında 70 yıl boyunca “İşgal” ve “İnşa” politikaları ajandasını hiçbir şekilde ertelemeden sürdürdü.

Hamas’ın 2000’de Filistin seçimlerini kazanması ile birlikte 2008’den bu yana 16 sene boyunca Gazze hava deniz ve karadan abluka altına alındı.

Bu süre içerisinde dört kez Gazze’ye saldıran İsrail’in nihai hedefi Gazze’yi boşaltmak ve Hamassız bir Gazze oluşturmaktı.

Maalesef Filistin’e komşu Arap ülkeleri ve İslam dünyası geçen 16 yıllık süre içerisinde Filistin’in korunması için İsrail’e karşı somut ve gerçekçi bir politika ortaya koyamadı.

ABD ve İngiltere ise 16 yıl boyunca Orta Doğu’daki Arap rejimlerini baskı, tehdit ve şantajla İsrail ile normalleşme anlaşmasına ikna etmiş ve İsrail’in son kale olarak gördüğü Gazze’yi parçalamasına zemin hazırladı.

ABD ve İngiltere’nin en büyük başarısı, İslam dünyasında Şii, Sünni ve Selefi kutuplaşmasını akademik siyasal ve kriminal olarak kurgulamasıydı.

İsrail’in 1967 ve 1973’te ortak hareket eden Arap liderlerin Filistin devleti duyarlılığı ve onu koruma gücünü 50 sene içerisinde darmadağın etmiş olmasını iyi analiz etmeliyiz.

Öte yandan ABD ve İngiltere son 25 yılda Suudi Arabistan, Mısır, Ürdün, Irak, Suriye, Tunus, Lübnan, Sudan ve Yemen’de mezhep ve iktidar savaşları ile Arap-İslam ülkelerinin siyasal, ekonomik ve toplumsal krizlerinin kontrolünü elinde tutmayı başardı.

Aslında büyük trajediyi hep ıskaladık.

11 Eylül sonrası Irak ve Afganistan işgalleri büyük fırtınanın başlangıcıydı.

Bugün Yemen, Lübnan ve İran'dan İsrail'e ateşlenen füzeler ve dronlar maalesef Mısır, Suudi Arabistan ve Ürdün tarafından imha ediliyorsa bunun üzerine düşünmek gerekir.

Salt İran'ın kendi başına 40 yıldır kurguladığı Şii hilali ve direniş cephelerinin yalnızlığını, eksikliğini ve yanlışlığını da ayrıca tartışmak zorundayız.

İslam dünyası, Filistin sorununda 2012'de yakaladığı en büyük şansını Mısır'da Mursi'yi Sisi'ye kurban ettiğinde kaybetti.

Suriye'de Esad ailesi tarafından 50 senedir ülke nüfusunun yüzde 90'ının Sünni olduğu realitesinin gözardı edilmesi ve aynı şekilde Irak'ta nüfusun yüzde 60'ının Şii olduğu realitesinin Saddam Hüseyin tarafından yok sayılması, Filistin'in şanssızlığı ve İslam dünyasının yaşadığı en büyük travmaydı.

Orta Doğu sürüklendiği din merkezli siyaset mezhep ve aşiret kavgaları bataklığından başını kaldıramadığı sürece, tek sığınağımız olan dua ve retorik metaforu bizi daha derin çıkmazlara sürükleyecek.

İsrail 1948'den bugüne Filistin (Gazze) savaşlarını hiçbir zaman jeopolitik, ekopolitik merkezli kurgulamadı, teolojik kutsal metinler üzerinden yürütülen bir savaş olarak kabul etti. 70 yıldır Filistin'i işgal ajandasından, planlarından takvimsel olacak dahi asla bir adım geri atmadı.

İsrail işgal politikası adım adım hedefine doğru ilerliyor. 1948'de işgal, 1969'da Mescid-i Aksa'ya ilk saldırı yapılıyor. Çok geçmeden 1970-72 yılları arasında Mescid-i Aksa'yı çevreleyen surların hemen altında arkeolojik çalışma adı altında tünel kazılarına başlanılıyor.

Aksa'da kazılar, 1974'ten başlayarak 1976'ya kadar sürdü ve aralarında Ubade bin Samit ile Şeddat bin Evs gibi sahabe kabirlerinin de bulunduğu Müslüman mezarlığının yok edilmesi ile devam etti. Siyonistler, Süleyman Tapınağı'nın kalıntılarını arama bahanesiyle yürütülen kazılarda 1977 yılından itibaren caminin kadınlar bölümünün tam altına ulaştı.

Ağlama Duvarı yönünden kazılarını sürdüren Siyonistler, 1979 yılında Mescid-i Aksa'yı zemin altından doğu-batı yönünde ikiye böldüler.

Yine aynı yıl yapılan resmi açılışla, tünel içinde küçük bir Yahudi ibadethanesi geçici olarak kullanmaya başladılar.

Böylece işgalin ilk 10 yılında Kudüs'ün sembolü durumundaki Mescid-i Aksa'yı yok etme siyasetini sistemli ve sinsî bir şekilde yürüten işgal rejimi, arkeolojik olduğu iddia edilen kazılar sonucunda Mescid-i Aksa bünyesinde ve çevresindeki tarihi eserlere (camiler, mezarlıklar, medreseler, surlar, tekkeler ve hanlar) ya tamamen yok etmiş ya da kalıcı hasarlar vermiş oldu.

1982 yılından sonra başlayan ikinci aşama olarak yeni kazı ve yıkım çalışmalarında, çevredeki bazı Arap sakinlerinin evleri kamulaştırıldı ya da doğrudan doğruya Yahudi yerleşimcilere verildi.

1994 yılında İsrail'e bağlı Kudüs Belediyesi "Kudüs 2020" projesini kabul ederek, Aksa'nın çevresindeki Müslüman nüfusun tahliye sürecini hızlandırdı.

1999 Ocak ayında Mescid-i Aksa'yı Süleyman Tapınağı'na dönüştürme yolunda İsrail kamuoyunda resmi tartışmalar başlatıldı.

2000 Temmuz'unda toplanan İsrail parlamentosu, Kudüs'ün "İsrail'in ebedi başkenti" olduğunu yasa maddesi haline getirdi.

2000 Eylülünde Ariel Şaron tarafından yapılan provokatif Aksa ziyareti, camiye yönelik en cüretkâr saldırılardan biri olarak tarihe geçerken Aksa İntifadası'nın başlamasına neden oldu.

Bu süreç içinde 5 binden fazla Filistinli hayatını kaybetti. O tarihten itibaren günün belirli saatlerinde Yahudi grupların cami avlularına girmelerine güvenlik desteği ile göz yumulmaya başlandı.

2008 yılı sonundan itibaren Aksa Camii'nin çevresindeki mahalleleri boşaltmaya başlayan İsrail yönetimi, Silvan, Şeyh Cerrah ve Butsan mahallelerinde, Müslümanlara ait çok sayıda evi tahliye ettirdi.

2009 yılında Kudüs Belediyesi aldığı karar ile Doğu Kudüs'te ruhsatsız olduğu gerekçesiyle Filistinlilere ait evlerin yüzde 25'inin yıkılacağını açıkladı.

2011'de gelinen aşamada adım adım Mescid-i Aksa Külliyesi'nin içine dahi giren işgal askerleri, bütün harem bölgesini kameralarla donatarak ibadethaneyi tam bir hapishaneye dönüştürdü.

2017'de İsrail işgal rejimi Mescid-i Aksa'yı ibadete kapatma kararıyla Kudüs'teki Filistinlilere yönelik acımasız şiddet politikasını tırmandırmaya başlarken Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın geleceğine dair kaygıları arttırıyordu.

ABD Başkanı Trump'ın Mayıs 2017'deki İsrail'e son ziyareti Binyamin Netanyahu kabinesine cesaret vermişti. Ziyaretten kısa bir süre sonra hükümetin Aksa Camii'nin altında kabine toplantısı yapması çok tehlikeli bir sürece işaret etti.

İslam dünyasının içinde bulunduğu manzaranın hali göz önüne alındığında, gerçekçi olmak gerekirse İsrail saldırganlığının durdurulması ve Kudüs'ün korunması konusunda İslam ülkelerinin ciddi ve kararlı bir politikası olmadı.

Filistin için verilen mücadeleyi Filistin halkının ve politikacılarının omuzlarına yükleyerek bir çözüme ulaşılamayacağını artık kabul etmemiz gerekiyor. Bu nedenle sivil inisiyatiflerin ve hukukçuların başını çekeceği, uzun soluklu, popülist söylem ve girişimlerden uzak, küresel mücadele Batı dünyasında 1970'lerden bugüne var olan Filistin dostları ile yeni politik köprüleri kurmak gerekiyor.

Kopmuş olan Hamas-Fetih birlikteliğinin Filistin'in geleceği açısından daha sağlıklı zeminler üzerinde yeniden sağlanması gerekiyor.

Sonuç olarak gelinen noktada İslam İşbirliği Teşkilatı, Arap Birliği, Dünya Müslüman Alimler Birliği ve 57 İslam ülkesinin sahip olduğu maddi ve manevi potansiyeli, Filistin'in uğradığı işgalleri, katliamları ve son Gazze Soykırımı'nı önleyememiştir.

İran ve Türkiye Gerçeği

Gerek Türkiye gerekse İran, İslam dünyasında Filistin sorununa müdahil olan iki ülke olarak öne çıkıyor. Fakat bu iki ülkenin tek başına Filistin'in kaderini değiştirecek sihirli bir güce sahip olmadığını kabul etmek zorundayız.

İran'ın 1980'lerde Sünni dünyasını heyecanlandıran cazibesi, Arap dünyası, Suudi Arabistan ve Irak'ın (Saddam Hüseyin) Batı tarafından kullanılması ile Sünni dünyada yalnızlaştırılması, düştüğü mezhepçilik tuzağından bir türlü çıkamaması büyük bir sorun.

İran rejimi, Irak, Yemen, Lübnan ve Suriye'deki Şii toplumu üzerinden Kudüs'ü kurtarma, ABD ve İsrail ile savaşma stratejisinde arzuladığı başarıyı yakalayamadı.

Bu durum Sünni dünyası ile arasında soğuk duvarlar yükselirken, Tahran'ın ABD'nin bölgesel işgallerine cevap verme kabiliyetini de köreltti.

İran'ın sahip olduğu Kudüs Ordusu ve füzelerinin neden İsrail'e cevap veremediği sorusu her zaman Türkiye ve Arap kamuoyunda ayrı bir tartışma konusu oldu.

İran, İngiltere, ABD ve İsrail'e karşı direk bir savaşa girmeyi hiçbir zaman göze almamış, bunun yerine Yemen, Lübnan, Suriye ve Irak'ta vekâlet cepheleri üzerinden savaşma politikasını tercih etmiştir.

ABD ve İsrail, 2020'den bu yana İran ve Direniş Cephesi'ne (Suriye'de Esad rejimi, Lübnan'da Hizbullah, Filistin'de Hamas ve İslami Cihad, Irak'ta Şii örgütler, Yemen'de Husiler) saldırılar yaparak tahrik etti. 2020 Ocak ayında Kudüs Ordusu Komutanı Kasım Süleymani'nin öldürülmesi, 2024'te Şam Elçilik saldırısı ve önemli generallerinin öldürülmesi İran'a vurulmuş en büyük darbe idi.

İsrail'in ilk kez İran büyükelçiliğini hedef alması İran'ı tahrik ederek savaşın içine çekmek isteğini gösteriyor. Fakat İsrail'in Gazze'nin Hamas'la birlikte parçalanmasını sağlamak ve İran'ın Gazze savaşına çekilmesini arzu eden bir planı var.

ABD İran ile şimdilik doğrudan savaşmak yerine İran'ın Lübnan, Irak ve Yemen cephesini zayıflatmayı daha gerçekçi buluyor.

Türkiye küresel ölçekte yaşanan gelişmeler karşısında Mısır, Tunus, Ukrayna, Irak ve Suudi Arabistan ile ilişkilerini ve bölgesel stratejilerini yeniden ekonomik askeri ve siyasi gücü nispetinde düzenlemeyi hedefliyor.

İsrail'le ticaret meselesi

Türkiye Filistin davasına her zaman sahip çıkmış bir ülke. AK Parti İktidarı, tabanı ve lideri Erdoğan ile birlikte Filistin konusunda maddi manevi büyük destekler verirken Hamas ve Gazze özelinde çok büyük riskler aldı.

Son yaşanan Gazze olaylarında, seçim öncesi iç siyasette AK Parti (siyasetin cilvesi) ağır suçlamaların hedefi oldu. Muhalefetin her zaman iktidarları zayıf yerinden vurma olasılığını göz ardı eden Ak Parti, aslında kendisine ticari anlamda yönelen eleştirileri cevaplamada taktiksel iletişim noktasında geç ve zayıf kaldı.

Gazze'ye Mısır üzerinden sevk edilen Kızılay ve tüm sivil toplum yardımlarını düzenli olarak kamuoyu ile paylaşabilir, İsrail'e yapılan ticaret sorularına reel bir savunma ile karşılık verebilirdi. Oysa hem Gazze toplumu hem Türkiye kamuoyunun iktidardan beklentisi çok yüksekti. Fakat ne devletin ne iktidarın askeri ve ekonomik gücü Gazze konusunda kamuoyunun beklentilerini karşılayacak durumda değildi.

Suudi Arabistan, Mısır, BAE, Suriye, Irak, Lübnan, İran ve Türkiye küresel bölgesel güç odaklarının kontrolündeki ulusal sorunlarının kangren haline gelmiş olması sebebiyle Filistin konusunda inisiyatif alamıyorlar.

Arap ve İslam dünyası, kendi ekonomik kültürel rönesansını gerçekleştiremediği sürece orta ve uzun vadede Müslüman toplumların barış içerisinde özgür ve bağımsız yaşamaları zor görünüyor.

İsrail basınında, Gazze’de çok uluslu güç oluşturulması konusunda ABD ile yürütülen müzakerelerde ilerleme sağlandığı haberleri olsa da ABD’nin Gazze konusunda seçimlere endeksli bir politika yürüttüğü algısı hakim.

Herkesin merak ettiği konu Refah bölgesinin ne zaman büyük bir saldırıya maruz kalıp kalmayacağıdır.

Cumartesi Türkiye’de iki önemli misafir vardı. Mısır Dışişleri Bakanı ve Hamas lideri İsmail Heniyye’nin Türkiye’ye gelmesiyle gözler Refah sınır kapısının insani yardıma açılması ve ateşkes konusuna çevrildi.

Mısır Dışişleri Bakanı Samih Şukri, Ankara-Kahire normalleşme süreci kapsamında Türkiye’ye geldi. Şukri, “Biz itidal tavsiyesinde bulunduk ve askeri çatışmanın daha fazla yayılmaması gerektiğini ilettik. Biz bütün araçlarla yayılmayı önlemeye çalışıyoruz. Bütün sorunların diyalogla çözülmesini istiyoruz. Daha fazla askeri çatışmanın olmamasını istiyoruz. Çünkü bütün dünya ülkelerini şu veya bu şekilde etkilemektedir” dedi.

Bakan Fidan da “Eğer bu kriz hak ettiği şekilde çözülmezse, Filistinlilerin hak ettiği devlet, bağımsızlık ve egemenlik verilmezse bu türden krizler bölgemizde artarak devam edecektir. Diğer ülkeler, bunlar sadece Orta Doğu’da olacak ve bize bir etkisi olmayacak gibi bir lüks içine girmesinler” ifadelerini kullandı. Bu açıklamalarda Mısır’ın halen ABD-Suudi Arabistan ve BAE’nin bölgesel güvenlik politikası eksenli bir bakış açısına sahip olduğunu görüyoruz.

Gazze için Dayton Planı

Genel olarak Arap ve komşu ülke liderleri “Hamassız Gazze” formülüne halâ sadık kalmaya çalışıyorlar. ABD ve İngiltere’nin Gazze’de Bosna Dayton Anlaşması benzeri planını göz ardı etmemek gerekiyor.

İtalya’nın Capri adasında geçtiğimiz hafta gerçekleştirilen G7 Dışişleri Bakanları toplantısının ardından yayınlanan bildiriye, G7 ülkelerinin ‘halk için felaket sonuçlar doğurabileceği’ endişesiyle Refah’ta ‘geniş çaplı bir askeri operasyona’ karşı oldukları yineleni.

“G7’nin iki devletli çözüme dayalı kalıcı bir barışa” ve İsrail ile Filistinliler için güvenlik garantileri içeren bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasına olan bağlılığının devam ettiği vurgulandı.

ABD Dışışleri Bakanı Antony Blinken, İtalya Capri G7 toplantılarının sonunda gazetecilere yaptığı açıklamada, “Refah’ta büyük bir askeri operasyonu destekleyemeyiz. İsrail’in hedeflerine Refah saldırısı olmadan da ulaşabileceğine inanıyoruz” ifadelerini kullandı.

Aslında ABD ve İngiltere’nin Gazze’yi Bosna gibi zoraki iki tarafı sıkıştıran, kısmen memnun edecek bir politika peşinde olduğunu görüyoruz.

Wall Street Journal haberinde “ABD’nin Hamas’ın siyasi lider kadrosunun kendilerine kucak açan Katar’ı terk etmeye yönelik çabalarını artırdığını, Washington’ın, İsrail’le anlaşma konusunda Hamas’a baskı yapmasını istediği, Katar’ı zor duruma soktuğu, Doha yönetimi bu durumdan sıkıldığı” aktarıldı.

Son haftalarda Katar ve Mısırlı arabulucular, şartlarını yumuşatması için Hamas’a baskı yapıyor. Rehinelerin serbest bırakılmasına yönelik bir anlaşma yapılmazsa sınır dışı edilecekleri de zaman zaman Hamas liderlerine yöneltilen tehditlerden biri.

Gelinen noktada Hamas ve İsrail’in yorgunluğunun sağlanması ile Hamas ile İsrail’e bir başarı hikayesi sağlanmadan kalıcı barış çok zor görünüyor.

Gazze’de yaşanan katliamlar karşısında Batı’da, BM NATO ve AB ülkeleri içinde çatlak sesler Filistin’e olan destekler hepimizi şaşırtırken İslam toplumları nezdinde Arap Birliği, İslam İşbirliği Teşkilatı, Dünya Müslüman Alimler Birliği’nin saygınlığı da meşruluğu da önemli ölçüde değerini yitirdi.

Arap ve İslam dünyası realitesinin çöküşünü kabul ederek, siyaseti, kültürü, bilimi, ilahiyatı, felsefesi akademisi ve sivil toplumu ile yeni bir dil, yeni bir yol, yeni bir ufka yelken açmak zorundayız.